

MUZEJI NJEMAČKE POKRAJINE KULMBACH

Rhea Ivanuš

Hrvatski povijesni muzej Zagreb

Zagreb

U pokrajini Kulmbach ima 11 raznih muzeja i zbirki, a svaka muzejska institucija ima zanimljivu povijest osnutka i razvoja. Prvi muzej je **Njemački Muzej kositrenih figura Plassenburg**. Muzej kositrenih figura osnovan je 1929. godine i danas ima više od 300 tisuća pojedinačnih figura koje su izložene u 150 diorama, pa je to najveća zbirka

kositrenih figura u svijetu. Posjetitelj susreće prizore iz svakodnevice kamenog doba, razne pohode u lov na divljač, susreće Rimljane i Germane, vitezove i vojnike - plaćenike, bitke i ratove. Sve u svemu, tu proživljava događaje, zbivanja i političke sustave, pa je to hod kroz povijest u minijaturnom obliku.

Prvi kat muzeja namijenjen je povijesnim kositrenim figurama, koje su se od 18. stoljeća proizvodile u najvećoj radionici Heinrichsen za izradu kositrenih figura u Nürnbergu. Prikazana je proizvodnja, nacrti, lijevanje, bojanje i pakiranje kositrenih figurica. Na najvišem katu, preko dvije etaže, izložena je najveća diorama s preko 19 tisuća figura.

Povijest dvorca u kojem je smješten Muzej seže u daleku franačko-njemačku prošlost.

*Tvdava Plassenburg u kojoj su smješteni:
Njemački muzej kositrenih figura Plassenburg,
Zemaljski muzej Gornja Maina i Državni muzej*

Državni muzej Plassenburg, Bavarski muzej piva, Muzej lončarstva Thurnau i Njemački muzej parnih lokomotiva Neuenmarkt

Plassenburg je simbol kulmbaškog kraja i jedna od najpoznatijih tvrđava Njemačkog Carstva izgrađen na stijeni od pješčanika. Svoj postanak zahvaljuje grofovima von Diessen und Andechs s Amerskog jezera, koji su ovo imanje na gornjoj Majni naslijedili 1057. godine od Schweinfurtskoga grofa. Dvorac je izgrađen 1135. godine kao zaštita trgovačkih putova koji su vodili preko Maine. U njegovu podnožju razvilo se trgovačko naselje. Nakon izumiranja grofova von Diessen und Andechs pripao je ženidbenim ugovorom tirinškom grofu Orlamündeu. Posjed Gornje Maine pripao je ugovorom o nasljedstvu nürnberskom grofu Jochanu II. Od 1340. do 1806. godine vladaju Plasenburgom različiti ogranci Hochenzollern. Dvorac je postao 1398. glavno sjedište i rezidencija, sve do premještanja dvorskog života u Bayreuth 1603. godine, a nakon toga ostao je Plassenburg u funkciji tvrđave za cijelo okolno područje. Pod upravom Hochenzollerna doživio je grad Kulmbach svoje građevno i kulturno oblikovanje.

U staleškom ratu 1553./54. godine izgorio je Plassenburg i grad Kulmbach. U narednim godinama ponovo je izgrađen dvorac u renesansnom stilu, a na to upućuje unutarnje dvorište, jedno od najljepših u Europi s kamenom galerijom predaka obitelji Hochenzollern, rad graditelja i klesara Caspara Fischera. Dvorac je pao u ruke Francuza 1806. godine, a Napoleon je dao jedan dio tvrđave razoriti. Od 1810. Plassenburg je postao državni zatvor i ustanova za prisilni rad sve do iza Prvog svjetskog rata. Od 1929. u njemu je smješten Muzej kositrenih figura. Nakon kapitulacije Trećeg Reicha 1945. dvorac je meta pljačke i razaranja, a i fundus Muzeja je opljačkan i raznesen. Nakon Drugog svjetskog rata je obnovljen.

Svake dvije godine, i to neparne, održava se sredinom kolovoza tzv. Njemačka burza kositrenih figura. Ovdje se sastaju skupljači, prijatelji i ljubitelji kositrenih figura, ali prije svega razne ugledne radionice kositrenih figura koje nude, kupuju ili mijenjaju. Ponekad radionice sredinom godine demonstriraju način lijevanja figura. Muzej izdaje Almanah u kojem se skupljači i ljubitelji kositrenih figurica informiraju o svim novostima u muzeju, te daje pregled o proizvođačima, trgovcima i asortimanu figurica.

U sklopu muzeja nalazi se muzejski dućan, koji nudi veliki izbor replika kositrenih figurica, knjiga i postera.

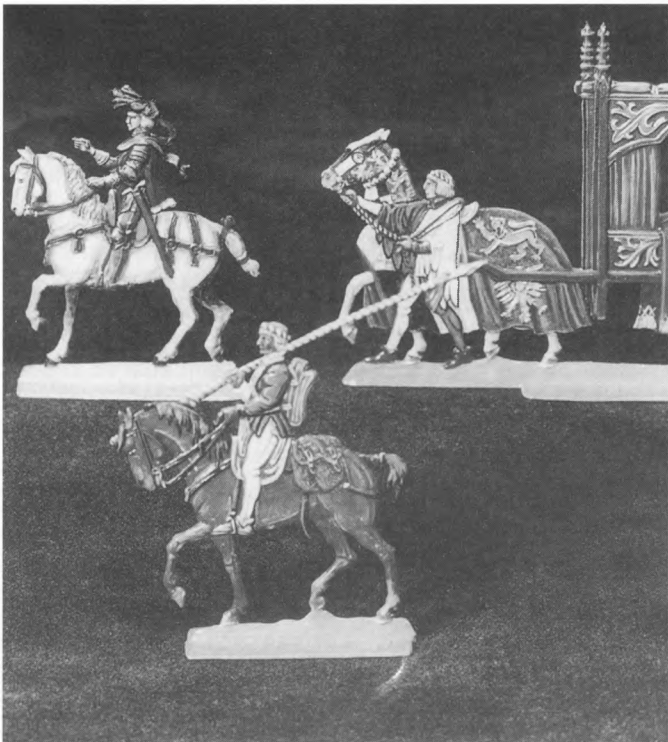
Druga muzejska ustanova smještena u zapadnom krilu tvrđave Plassenburg je **Zemaljski muzej Gornja Maina Plassenburg**.

On se ubraja u kulturno-povijesne muzeje. Izloženi su umjetnički i kulturno-povijesni predmeti gornjomajnske oblasti, gdje posjetitelji dobivaju vjernu sliku zbivanja kroz prošlost. Na ulazu muzeja stoji replika karte svijeta od Ebstorfera, a kompjutorskom simulacijom dočarava se virtualni ambijent srednjeg vijeka. Taj dio muzeja posebno je zanimljiv mlađim posjetiteljima.

Slijedi prikaz razvoja i svih oblika života i povijesti grada od "Reformacije", "Razaranje Kulmbacha 1553. godine", do "Ponovne izgradnje starog rezidencijalnog grada". Zvukom, videom i replikama nadopunjen je muzejski postav tamo gdje nema originala.

Raritet je glasovito "Pörbitscher blago", izradvine umjetničkog obrta poznatih kulmbaških zlatara i srebrenara. Dragocjenosti u srebru i zlatu smještene su u vitrinama osiguranim od eventualnih krađa. Kratko vrijeme prije pljačke carskih trupa grada Kulmbacha u listopadu 1634., za vrijeme Tridesetogodišnjeg rata, blago je bilo zakopano, a 1912. godine ponovo otkriveno za vrijeme građevinskih radova. Danas je izloženo publici, koja se divi vrijednim obrtničkim primjercima. **Tu je i Državni muzej Plassenburg**, jer Plassenburg pripada "Slobodnoj Državi Bavarskoj", te spada pod nadležnost Bavarske uprave za državne dvorce, vrtove i jezera, smještene u Münchenu.

U renesansnom dvorištu nazvanom Hochburg, nalazi se na prvom katu markgrofovske raskošne odaje i oružarnica. Izloženi su umjetnički radovi, ulja na platnu slikara Hansa Suessa i Hansa Baldung Griena nadarenih učenika glasovitog Albrechta Dürera. U drugom odjelu smještena je pomoćna galerija bavarskog nacionalnog muzeja s lovačkim oružjem i pomoćna galerija sa slikama s tematikom lova i ratova. U istočnom krilu nalazi se dvorska kapela, jedna od najstarijih evangeličkih crkvenih građevina. Prvi put se spominje 1135. godine, a od 1338. do 1806. je u posjedu obitelji Hohenzollern., te je 1810. preuzima Kraljevina Bavarska.

Kositrene figure iz Njemačkog muzeja kositrenih figura Plassenburg

Kultura piva i uživanje u pivu spojeno sa stogodišnjom tradicijom pivarstva u pokrajini Kulmbach prezentirano je u **Bavarskom muzeju piva**. Muzej je smješten na srednjovjekovnom zemljištu samostana, u povijesnom krilu zgrade kulmbaške samostanske pivovare Mönchof. Proizvodnja piva s početka stoljeća u Bavarskoj, razne tehnike i sirovine koje se pri tome koriste, originalni dokumenti, fotografije i inscenacija male pivovare uvodni je dio muzeja. U prezentaciji se koristi multivizija, koja informira o proizvodnji piva na visokotehnološki kompjuterizirani način. Posjetiteljima je dostupna studijska zbirka "Pogled u depo" i povremene specijalizirane izložbe. Osim što skuplja, čuva i izlaže predmete vezane uz pivarstvo, u muzeju su zbirke starih vrčeva i krigla za pivo, tiskovina vezanih uz propagandu piva, reklame i ambalažu, te dokumentarna zbirka.

Posjetitelje nakon razgledanja muzeja očekuje i kulinarско uživanje u pivu i franačka gostoljubivost u tradicionalnoj samostalnoj pivnici uz degustaciju raznih vrsta piva i obavezne kobasice "bratwürschle".

Njemački muzej parnih lokomotiva Neuenmarkt ubraja se u tehničke muzeje. Vrijeme ukidanja lokomotiva na paru, jest vrijeme osnutka Njemačkog muzeja parnih lokomotiva u Neuenmarktu. Razgledajući izložbu o parnim lokomotivama i nekadašnjem načinu putovanja, dočaravamo si mirnije doba s kraja 19. i početka 20. stoljeća.

Njemački muzej parnih lokomotiva smješten je u bivšem željezničkom pogonu Neuenmarkt - Wirsberg koji je lociran na

području prve europske željezničke pruge. Jezgra muzeja su lokomotivska spremišta i okretaljke. Za posjetitelje se organiziraju vožnje sa starim lokomotivama na parni pogon, gdje mogu glumiti vlakovođu ili se samo voziti i promatrati prekrasni pejzaž, voditi razgovore o povijesti i tehnici parnih lokomotiva. S muzejskom željeznicom u nostalgичnom parnom vlaku stiže se se iz Neuenmarkta direktno u Bavarski pivarski muzej Kulmbach. Dakle, svi muzeji su međusobno povezani i za turiste se organiziraju "paket" posjeti za sve muzeje, a tada je i ulaznica jeftinija.

Tradiciju lončarstva i rukotvorina pruža **Muzej lončarstva Thurnau**. Muzej lončarstva je osnovan u jednoj od najstarijih kuća u mjestu, u nekadašnjoj latinskoj školi iz 16. stoljeća. Tradicija lončarstva u Thurnau seže u razdoblje 14. stoljeća. Posjetitelj se upoznaje s poviješću tradicionalnog lončarstva i predmetima domaće radinosti. Izloženi su eksponati starih lončara, tipično kuhinjsko posude, ali i umjetnički radovi. Tradicijski život žitelja može se vidjeti i u opremi jedne stare kuće.

U najljepše predmete ubrajaju se dvije kaljeve peći iz doba bidermajera. Oko peći su pomagala za kuhanje i pripremu hrane. Kod radova na obnovi otkrivena je tzv. "crna kuhinja" iz 16. stoljeća koja je ostala gotovo potpuno očuvana, te je obnovljena.

Povijest razvitka gradića Stadtsteinacha kronološki je prikazana u **Zavičajnome muzeju Stadtsteinach**, koji je od 1989. smješten u zgradi iz 17. stoljeća neposredno uz gradsku župnu crkvu Sv. Mihovila. U trinaest prostorija izložbenog prostora nalaze se predmeti raznih obrta, na primjer, postolara, krojača, kožara, sedlara, drvodjelaca, tesara, predmeti iz poljodjelstva, šumarstva, koji prikazuju život gradića od 18. do 20. stoljeća. U podrumskim prostorijama smještena je prirodoslovna zbirka, a na gornjem katu postavljena je maketa nekadašnjeg dvorca Nordeck. Posjetitelje znatizeljne za povijest školstva neće razočarati **Muzej seoskih škola** u mjestu Ködnitz. U nekadašnjoj seoskoj školi otvoren je 1933. godine muzej koji prikazuje život osnovnih zemaljskih škola, kao što je bilo uobičajeno u Bavarskoj u 19. stoljeću pa sve do ukinuća ovog tipa škola 1969.

Na dva kata, s inscenacijom prave učionice, izložen je školski pribor, zbirke knjiga, učenički radovi, pismeni i ručni, školska pomagala u razdoblju od 1920. do 1969. Muzej dočarava nekadašnji rad učitelja u seoskim školama.

Uza samostan cistercita (reformirana grana benediktinskog reda) osnovan je **Muzej zavjetnih crkava Himmelkron**, Zavjetna crkva "Nebeska kruna" osnovana je 1279. godine, a 1569. godine pripadala je tadašnjim gospodarima pokrajine markgrofovima od Brandenburg-Kulmbacha, a kasnije grofovima od Bayreutha, koji su je do 1791. godine koristili kao ljetnu rezidenciju.

Muzej se nalazi unutar kompleksa zavjetne crkve, bivše samostanske crkve, te je živo svjedočanstvo crkvene povijesti i markgrofovskog doba Himmelkrona. U dvije prostorije u bivšoj dvorani opatica u tzv. "Ivanovoj sobici" mogu se vidjeti vrijedne ostavštine nekadašnjih stanovnika samostana i dvorca, kao primjerice Maslinske gore, stari oltar, tekstil i liturgijski predmeti u razdoblju od 16. do 18. stoljeća. Posebno je vrijedan križni put s postajama u gotičkom stilu.

Muzej kočija Kulmbach - Seidenhof je specijalizirani muzej smješten u Seidenhofu, predjelu Kulmbacha. Muzej posjeduje 14 kočija i nekoliko saonica, opremu za uprezanje konjske zaprege i uređaje za upravljanje kočijama. Muzej zahvaljuje svoj opstanak privatnoj inicijativi "Društva za unapređivanje", te obogaćuje mnogostruku muzejsku ponudu pokrajine Kulmbach. U okviru muzeja smješten je centar za poduku u jahanju i privlačno je mjesto za sve ljubitelje tog sporta. To je primjer kako muzeji mogu biti i profitabilni, jer jahačka škola i klub donose novac koji se koristi za financiranje muzeja.

Jedanaesta muzejska institucija je **Dvorac Zwernitz** (građevina u istočnjačkom stilu) i **Kameni vrt Sanspareil**. Kao i tvrđava Plasenburg i cijeli kompleks, tako i Sanspareil potpada pod upravu Slobodne Države Bavarske - Bavarskoj Upravi državnih dvoraca, vrtova i jezera u Münchenu. Dvorac Zwernitz prvi put se spominje 1156. godine, a od 1338. do 1806. godine u posjedu je Hohenzollern. U posjed Kraljevine Bavarske prelazi 1810. godine.

Istočnjačka građevina Sanspareil uređena je po ideji dvorskog arhitekta Josepha Seinit-Pierrea od 1745. do 1748. godine kao ladanjska kuća po nalogu markgrofa Friedricha i markgrofice Wilhelmine od Bayreutha.

Kameni vrt Sanspareil površine 13 hektara i služi kao primjer uređenja pokrajinskih vrtova i lijep je primjer parkovne arhitekture.

Kositreni vojnici: prizor iz bitke

Summary:

Museums of the German region of Kulmbach

The Kulmbach region has 11 various museum institutions and museum collections. The German Museum of Tin Figures, founded in 1929, is located in Plassenburg castle, which was built in 1135. The museum holds more than 300,000 objects that represent history in miniature form. The first floor is devoted to historical tin figures that were made in the Heinrichsen workshop in Nurburg. The museum also has a museum shop with a large selection of replicas. The Regional Museum of the Upper Main in Plassenburg holds a cultural and historical museum, which is particularly interesting for young visitors because of the computer simulation of the mediaeval environment. A rare exhibit is the famous "Pörbitscher Treasure", the works of famous goldsmiths and silversmiths from Kulmbach that were buried in order to prevent their theft in times of war. It was discovered during the civil wars of 1912.

The Plassenburg State Museum, which falls under the jurisdiction of the Bavarian Administration for State Castles, Gardens and Lakes, holds paintings by talented pupils of Albrecht Dürer, hunting weapons and paintings with war and hunting themes, while the east wing holds one of the oldest evangelical chapels in a castle that was first mentioned in 1135.

The Bavarian Beer Museum is located in the historical wing of the building of the Monchof Monastery Brewery in Kulmbach. The presentation utilises multivision.

The German Museum of Steam Locomotives Neuenmarkt is a science museum, it is located in the former railway works Neuen-Wirsberg. The train ride for tourists leads to the Bavarian Beer Museum because they are linked.

The Pottery Museum in Thurnau was founded in the oldest house in the town that dates back to the 16th century.

The Stadtsteinach Regional Museum is located in a 17th century building. Thirteen exhibition rooms hold items from various crafts and depict life in the period between the 18th and 20th century.

The Village Schools Museum in Kodnitz presents life in Bavarian schools from the 19th century to 1969.

The Himmelkron Museum of Votive Churches is located within the complex of a monastery church and holds an especially valuable Way of the Cross with stations in the Gothic style.

The specialised Kulmach-Seidenhof Coach Museum owes its survival to the private initiative of the "Society for Betterment". Next to the museum there is a riding school.

The eleventh institution is the Zwernitz Castle and the Sanspareil Stone Garden, a fine example of park architecture.